

HOLISTEN

Medlemsblad for Holistisk Forbund.

Nr 2/2018.

Erfare en
åndelig
virkelighet

Slik er
holistisk
Navnefest

Intervju om
nordmenns
nyreligiøsitet

Bærekraft i
større
perspektiv

Tittin fikk
omtale i
lokalavisen

Redaktørens spalte

Kjære lesere !

Religionsforskeren Pål Ketil Botvar har tidligere funnet frem til karakteristiske trekk ved HoF-medlemmene. Vi håper at intervjuet med ham vil gi dere nye tanker omkring nyreligiøsitetens plass i det flerreligiøse Norge.

Fra og med dette nummeret setter Holisten søkelyset på sentrale temaer eller påstander hentet fra Forbundets verdigrunnlag. Denne gang tar vi for oss hva det vil si å erfare den åndelige virkeligheten.

Rosanna Padoin er den av våre ritualledere som flest ganger har ledet det holistiske navneritualet.

I en artikkel deler hun med oss sine erfaringer fra det som også kalles navnefest.

Det er viktig at Holisten ikke blir for «tørr», altså preget av for mye tekst. Derfor er det en glede å presentere Tone Knudsens tegnede fabel, og Patrik Swanstrøms billedrike artikkel fra et møte i Hurdal økolandsby.

Tilslutt ønsker jeg dere en åndelig rik og varm mørketid!

Stephan Koll

HOLISTEN

-Medlemsblad for Holistisk Forbund

Redaktør: Stephan Koll

Layout: Patrik Swanstrøm og Stephan Koll

Redaksjonsmedlemmer: Bjørn Jansen og Tone Knudsen

Forsidebilde: Dreamstime

Redaksjonen forbeholder seg rett til å redigere og forkorte innsendte bidrag. Alle bidrag står for forfatterens regning og uttrykker ikke nødvendigvis HoFs offisielle standpunkter.

Bidrag, gjerne også bilder, mottas med takk til følgende adresser:
Maridalsvn. 229A
0467 Oslo
stkoll4@gmail.com
Tlf: 99105367

Holisten nr 1/2019 sendes ut i siste halvdel av mai.
Innsendingsfrist er 7. april

HOLISTISK FORBUND

Besøksadresse: Møllergata 37,
0179 Oslo

E-post: sekretaer@holisme.no

Telefon: 22 17 31 00, 41 28 00 47

www.holistisk-forbund.no

Leder har ordet

Kari Bansal

Kjære HoF - medlemmer

Hva skjer i forbundet nå for å øke aktivitetsnivået og skape flere lokallag

Mye av aktiviteten i regi av forbundet de siste årene har vært sentrert til Oslo. I styreperioden 2018-19 ønsker hovedstyret å øke aktiviteten rundt omkring i landet. I den forbindelsen reiser jeg som styreleder til de største byene for å ha åpne møter for dere som allerede er medlemmer og for potensielle nye medlemmer. På møtene vil det bli arrangert *åndelig verksted*, guidene meditasjoner eller lignende.

Det er viktig for meg å møte dere som er medlemmer og høre hva dere ønsker av aktiviteter i deres nærområder. Møtene er også ment som informasjon til personer som kan være interesserte i å bli medlem.

Hovedstyret har utarbeidet en enkel lokallagsguide for dem som ønsker å starte et lokallag. Ta kontakt med forbunds-kontoret for mer informasjon. Det er også utarbeidet en idéliste som kan være til nytte for personer som ønsker å ta initiativ til aktiviteter. Dette for å gjøre det enkelt å starte opp aktiviteter i regi av forbundet.

Her i Oslo har vi for eksempel arrangert *holistiske samtaler*. Det er åpne møter der en person inviteres til å innlede om et tema som er av interesse både for medlemmer og ikke-medlemmer. Emner som har vært tatt opp er blant annet konspirasjonsteorier, dyrevelferd, bruk av selvhypnose og organisasjonen Fritt helsevalg. I etterkant av innledningen er det åpen samtale omkring temaet der alle deltakerne kan bidra.

I Oslo er det en studiering som møtes jevnlig. Gjennom å studere emner som ikkevoldskommunikasjon og sorgbearbeidelse, samt å trene på å kommunisere, ønsker deltakerne å bli bedre lyttere og samtalepartnere. Studieringer er en givende aktivitet for medlemmer som ønsker å møtes regelmessig i en gruppe.

Hvis du ønsker å få til aktiviteter i ditt nærområde, eller vil opprette et lokallag, ta kontakt med Patrik Swanstrøm på sekretaer@holisme.no eller Kari Bansal på holistiskforbund@gmail.com.

Hovedstyret arbeider for tiden også med å fornye forbundets brosjyrer. Vi har knyttet til oss en kommunikasjonsrådgiver, Kirsti Knudsen, som bistår oss i dette arbeidet. Hun skal også hjelpe oss med å bli mer synlig i samfunnsdebatten.

I dette nummeret vil dere finne informasjon om fire arrangementer i regi av forbundet i første halvår av 2019: Vi skal ha to seminarer. Ett som skal jobbe med den nye tjenesten «Ønsker for min gravferd», og ett for å utarbeide ny virksomhetsplan. Vi skal ha en seminar-rekke om barns tanke-, tros- og samvittighetsfrihet sammen med organisasjonene Hjelpekilden og Født Fri, og inviterer dessuten til landsmøte i slutten av april.

Jeg gleder meg til de kommende arrangementene i Holistisk Forbund!

Ønsker dere en riktig god jul
og godt nytt år!

Hilsen Kari Bansal, styreleder

Bærekraft i et større perspektiv

Jeg mener at Holistisk Forbund har et bærekraftig livssyn. Vi tar et aktivt standpunkt til økologisk mat og økologisk landbruk. I tillegg støtter vi opp om dyrevelferd og forholder oss til virkeligheten på en mer helhetlig måte.

Av Patrik Swanstrøm

I 2017 var det 30 år siden begrepet bærekraft for første gang ble brukt i Brundtland-kommisjonen rapport *Vår felles fremtid*. Store norske leksikon gjengir denne definisjonen:

«Bærekraftig utvikling er en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov.»

Kan jeg påvirke livet i en bærekraftig retning?

Så hva innebærer det, i mitt liv, å leve bærekraftig? Jo, for de fleste av oss betyr det at vi resirkulerer. At vi prøver å lage et system som gjør at gjenstander, matavfall, metaller, plast og papir kan brukes på ny. Vi er bevisst på hvordan vi påvirker kretsløpet i naturen, og gjør det lille vi kan for at dette kretsløpet skal kunne fungere best mulig.

Vi kan lure på om det nytter. Om det lille jeg gjør egentlig spiller noen rolle. Skjer det noe positivt med alle de tingene jeg resirkulerer?

«Mange bekker små gjør en stor å» lyder et kjent ordtak. Alle enkelthandlinger har betydning for helheten. Selve intensjonen om at «jeg gjør noe for miljøet» sender et signal til andre. Det er viktig å ikke bli mistrøstig, og å ikke se ned på den innsatsen man selv gjør.

FNs arbeid for bærekraftsmålene

FNs klimapanel (Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) vurderer all tilgjengelig forskning om klimaendringer, og hvilke miljømessige, sosiale og økonomiske konsekvenser disse endringene kan ha. Klimapanelet ble opprettet av FNs miljøprogram (UN Environment) og Verdens Meteorologiorganisasjon (WMO) i 1987.

I dag har man slått sammen alle målene som gjelder FNs fortsatte arbeid til 17 mål. Disse målene omfatter både klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Alle disse målene er nå knyttet til begrepet bærekraft og kalles rett og slett for bærekraftsmålene.

FNs 17 bærekraftsmål. Formulert og illustrert på en kortfattet måte.

Apokalyptiske ideer

Mange tror at innsatsen er kommet i gang for sent. At naturen kommer til å bli ødelagt av menneskets forbrukstrang. Og at vi muligens kommer til å bruke opp ressursene som finnes på denne skjønne, grønne planeten. De tenker seg da at verden er på vei inn i en apokalyptisk, altså katastrofelignende, tilstand. At vi ikke klarer å snu utviklingen som foregår i dag, med flere biler, høyere hus og en ustanselig forbrenning av fossile energikilder. Apokalyptiske forestillinger blir mer og mer populære i fantasyromaner, i science fiction-epos og i massemedia. Norge har fått sine to første katastrofefilmer; *Bølgen* og *Skjelvet*. Alt dette er selvfølgelig et tegn på noe. Vi er redde for at *noe* skal skje, og vi prøver å forestille oss *hva* som kommer til å skje. Jeg mener det er menneskelig å tenke slik. Samtidig er det slik at hvis man hele tiden forholder seg til hva som *kan* komme til å skje, så klarer man ikke helt å forholde seg til hva som skjer *nå*.

Alt starter med en selv

Flere og flere naturvernere innser at alt starter med dem selv. Det nye mantraet er «be the change you want to see in the world», altså å være forandringen man ønsker å se i verden. Egne holdninger spiller en rolle. Men det er viktig å bevege seg med små skritt inn i fremtiden. Bevege seg til en mer helhetlig opplevelse av tilværelsen hvor dyr, planter og medmennesker er som en naturlig del av meg.

Det er ikke alltid enkelt å leve et bærekraftig liv. Og det kan være utfordrende å ta hensyn til annet og andre enn seg selv. Allikevel er vi nødt til det. Egoistiske handlingsmønstre har fått herske altfor lenge her på planeten. Måtehold er ikke lenger et honnørord. Det er et karaktertrekk som ikke blir satt stor pris på lenger. «Jeg kan» og «jeg skal», er blitt nye mantraer for vår tid. Positive begrep de også, men de må settes inn i en større sammenheng: den virkeligheten som vi alle er en del av.

Vi kan gjøre noe sammen

Det personlige engasjementet er kanskje ikke lenger nok. Holistisk Forbund er medlem av organisasjonen Forum for miljø og utvikling som arbeider aktivt for å nå FNs bærekraftsmål. Utfordringene som vi har på denne planeten er

Filmen Bølgen var den første store norske katastrofefilmen.

så store at vi trenger å forene våre krefter for å klare å si nei til visse ting og å tørre å si ja til andre ting. Vi er alle en del av den utviklingen som skjer *nå*. Og det er vårt mot som skaper forandringen.

Hva skjer i Norge?

I oktober 2018 kom FNs klimapanel IPCC med en rapport om Parisavtalens mål om å stanse klimaendringene ved 1,5°C økning. Rapporten viser at dette er helt nødvendig, og at forskjellen på 1,5 og 2°C oppvarming er alarmende. Samtidig viser den heldigvis at 1,5 - gradersmålet fortsatt er mulig å nå.

I høst lanserte ForUM med Kirkens Nødhjelp, Naturvernforbundet og Regnskogsfondet rapporten *Norway's Fair Share of Meeting the Paris Agreement*. Rapporten er skrevet av Stockholm Environment Institute. Den viser at Norge totalt må bidra til å kutte klimagassutslipp tilsvarende 430% av våre nasjonale utslipp i 1990 innen 2030.

Tittin i lokalavisen

Det er ikke ofte at HoF, holistiske ritualer og ritualledere får oppmerksomhet i mediene. Derfor trykker vi artikkelen nedenfor, som sto i Indre Akershus Blad 8. juli i år. Det er en lokalavis for Aurskog-Høland, Sørum og Fet.

Tekst og foto: Anne Enger Mjøland.

Folk vier seg i toppen av Elgheiatårnet, ved Eidsverket, i fjellhaller, hager, på sandstrender - og ved Aborttjenn. Tittin Foss-Haneborg vier folk hjemme ved sin egen bål plass på Lierfoss. Hva sier sogne-presten til alt dette?

Hun står med svart, utslått hår og sin egen spesielle vigselskappe over den turkisfargede buksedressen. Hun strekker ut armene. Her er hennes egen, private bål plass. Omkranset av grønt løvverk, som i en liten jungel. Det er ikke langt til kjøkkentrappa, men atmosfæren er langt fra hver-dagslig. Her har Tittin Foss-Haneborg viet flere par i en holistisk seremoni.

Tittin Foss-Hanevold ledet sin første holistiske vielse for seks år siden.

Tårn og strand

Brudepar i Aurskog-Høland velger stadig mer utradisjonelle vielser. Én brud plukket med seg sin egen brudebukett langs stien opp til Elgheiatårnet, hvor vielsen fant sted i toppen. En annen kom ridende på sin egen hest ned til en sandstrand ved Mjermen. Nylig ble et par viet i grotten ved Eidsverket, og det er ikke alltid en prest som har jobben. Tittin Foss-Haneborg vier på vegne av Holistisk forbund, som utdanner og godkjenner sine egne seremoniledere.

– Vi er også godkjent av Fylkesmannen, understreker Tittin.

Ikke på dypt vann

Ordfører Roger Evjen har gjennomført mange vigslar i vår, og har flere utover høsten.

– Alle vielsene har vært fine på hver sin måte, og det er en fin oppgave å ha. Enten de foregår i formannskapssalen, på Øsken, i hagen hjemme hos folk, på Eidsverket eller på Rømskog spa&resort, sier Evjen.

Ritualleder Tittin Foss-Hanevold har viet flere par her ved sin private bålplass

Kommer det til spørsmål om å vie folk til vanns eller til vær, må nok ordføreren tenke seg om både en og to ganger.

– Jeg er ikke glad i høyder og dype vann, så jeg vier ikke høyt og lavt, humrer han.

På vikingegård i helgen

Tittin Foss-Haneborg står også for navneseremonier. Dem har hun hatt fire av. Gravferder har hun også lov til å holde, men foreløpig har hun ikke hatt noen. Sin første vielse hadde hun for seks år siden. Senest i helgen ved en vikingegård i Ås.

– Hver gang jeg får en bestilling, føler jeg det som en ære. Jeg blir høytidsstemt og rørt. Jeg føler meg som en slags fadder for brudeparet. Klart man blir berørt av å få bidra på så viktige dager for folk, sier hun.

De to gangene hun selv giftet seg, foregikk det i Oslo rådhus.

– Det føltes mer som samleband, sier hun.

Da likte hun seg bedre i fjellhallen ved Eidsverket. I sommer viet hun et par der.

– En fantastisk opplevelse. Det var som å være inne i moder jord, sier damen som er opptatt av å være så nær naturen som overhode mulig.

Sognepresten ved Abbortjenn

– Jeg er positiv til å ha vielser utenfor kirkerommet, og gjør det så lenge det er praktisk mulig, sier sogneprest Hanne G. Sinkerud i Bjørkelangen og Setskog.

Hun mener det er mange flotte steder i Aurskog-Høland som egner seg godt for vielser.

Sinkerud forteller at hun for noen år siden viet jeg et par ved Abborrtjern i Aurskog en lørdag om høsten.

– Det var en flott ramme, og stedet var valgt fordi det betydde mye for paret. Det er det mest spesielle stedet jeg har hatt vielse på.

Positiv

Sogneprest Hanne G. Sinkerud sier “vi i kirka setter pris på at folk velger å gifte seg, uansett hvilken ordning de velger for selve vielsen”.

– Det er staten som bestemmer hvem som skal ha vigselfrett og prester i Den norske kirke er en av gruppene som har det. Vi har i kirka en fastsatt ordning som skal følges når det er en kirkelig vielse uansett hvor den foregår. I den er det mange muligheter for personlige tilpasninger. Jeg har i noen travle sommeruker vielser hver lørdag og ingen av dem er like. Parene velger selv musikk, salmer og noen av tekstene som leses og da blir det personlig og variert.

Må søke biskopen

Brudepar som ønsker vielse andre steder enn i kirkerommet må søke om å få lov.

Det er den lokale sognepresten som sender søknad til biskopen for hver enkelt vielse.

– Hittil har vi fått positivt svar til alt vi har søkt om, enten det har vært Eidsverket, gårdstun eller ute i skogen. Den siste søknaden om vielse på Eidsverket sendte jeg i forrige uke og i løpet av få dager fikk jeg et positivt svar.

Sognepresten opplyser at Bunes gamle kirkested på Setskog er godkjent som vigselfsted på lik linje med kirkene, og den første vielsen der foregikk 30. juni.

– I år har vi over 30 kirkelige vielser, og ca 10 prosent er utenfor kirkerommene våre, opplyser sognepresten på Bjørkelangen og i Setskog.

Dette er holisme

Holisme er et begrep fra gresk som innebærer at alt liv henger sammen. Ordet holisme står for helhet. Helheten er det som innbefatter alt, sier Tittin Foss-Haneborg.

Hun forklarer videre:

– Virkeligheten, slik vi oppfatter den, består av mange små deler, deler som tilsynelatende er adskilt, men i forhold til holisme så henger alt levende sammen.

I indianske tradisjoner ser vi på skapelsens ulike deler som personligheter. Vi snakker om steinmannen, trefolket og vannånden. Vi tenker at alt levende har sin personlighet og kvalitet, sin egen energi, og står for seg selv.

Alt levende henger sammen, påvirker hverandre og skaper en helhet. Grunntanken i holisme er at vi alle har et felles ansvar for å bevare denne helheten ved å behandle alt levende med respekt og verdighet.

Barns tanke-, tros- og samvittighetsfrihet

Hvordan står det egentlig til i Norge?

Ytringsfriheten tar vi voksne som en selvfølge.

Retten til å tenke, tro og mene det vi vil likeså.

Barn har den samme retten til det frie ord,
men tas det på alvor?

Eller er barn priggitt de voksne når det handler om tanke-,
tros- og samvittighetsfrihet?

Dette vil Holistisk forbund i samarbeid med
organisasjonene Født Fri og Hjelpeskilden sette søkelyset på
gjennom tre paneldebatter våren 2019.

Tema for arrangementene er:

28. mars:

Menneskerettslig perspektiv: Hvordan står det til
med barns tanke- tros- og samvittighetsfrihet i dag?

4. april:

Psykologisk og filosofisk perspektiv: Hva innebærer
krenkelser av barns tanke- tros- og samvittighetsfrihet?
Hva skjer med barnet?

11. april:

Teologisk perspektiv: Hvorfor blir barns trosfrihet
utfordret? Hvorfor er det så vanskelig for voksne
å gi barn den friheten de har rett til?

Konferansier: Shabana Rehman

Alle debattmøtene holdes i Oslo.

Tid og sted blir annonsert senere på Facebook-sidene våre,
samt på nettsiden vår. De av våre medlemmer som
har oppgitt e-postadresse vil få informasjon sendt dit
i forkant av arrangementene.

I etterkant vil det bli arrangert mindre debattmøter
i de største byene i Norge.

Den holistisk navnedagen - en ritualleders erfaringer!

HoFs navnerituale skiller seg tydelig både fra kristen dåp og humanistisk navnefest: Et rituale der foreldrene har stor frihet til å velge både sted og ulike symboler for å skape en helt unik fødselsmarkering.

Av Rosanna Padoin

Det er ikke selve fødselen som påkaller slekt og venner fra fjern og nær; det som samler dem er ritualet som følger noe tid etter fødselen. I Holistisk forbund kaller vi ritualet rundt et barn for navnedag. Det kan ha ulikt innhold, og fordi det er løselig knyttet til dåpstradisjonen finner vi dåpsliknende elementer i oppbyggingen av navnedags-seremonien. Ofte er det første gang at noen i familien velger noe annet enn den kristne dåpen. Foreldrene kan erfare at enkelte familiemedlemmer viser skuffelse over at tradisjonen brytes, og de kan oppleve at noen er så skeptiske at de nøler med å akseptere invitasjonen. Men det er min erfaring at alle som deltar i en navnedagsseremoni blir gledelig og positivt overrasket.

Valg av sted

De fleste foreldre har ingen erfaring med å arrangere et navnerituale, så det er lett å lene seg på de rammene som allerede er kjent fra dåpen. Men vi får stadig flere henvendelser fra foreldre som er åpne for det man i en populær sjargong vil kalle «alternative innslag». Det er vår oppgave som ritualledere å inkludere det foreldrene ønsker, nettopp fordi de velger utradisjonelt. Holistisk navnedag skiller seg betydelig fra både den kristne dåpen og fra humanistisk navnefest.

Valg av sted er ofte et av de vesentligste elementene i seremonien. Stedet der man holder seremonien vil gi karakter til innholdet. Ofte, men ikke alltid, velger foreldrene å være utendørs. Det er gjerne et sted som betyr noe for familien, og som inspirerer dem til å ta i bruk symboler som ville være umulige å inkludere om man var innendørs.

Vann

Uansett sted har man større valgmuligheter når man bevisst skaper scenografien rundt den egentlige handlingen. Dette kan skje gjennom bruk av ild, sang, musikk, tromming og farger, men også ved hjelp av kvister, steiner og blomster hentet fra naturen.

Av andre symboler som det er naturlig å bruke er vann det mest vanlige. I de ritualene jeg har ledet har foreldrene alltid valgt å bruke vann til å berøre barnet med. Det har hendt at familien har brakt med seg vann fra en kilde som har betydning for dem. Vannhendelsen er et nydelig og bærende element i seremonien, og blir en del av historien man forteller barnet senere.

Offentliggjøring av navnet

En av de aller viktigste delene av seremonien er offentliggjøring av for- og etternavnet til barnet. I mange tilfeller har barnet allerede fått sitt navn, og familien har tatt det i bruk. Men det mest høytidelige øyeblikket er uansett når en av foreldrene svarer på spørsmålet: «Hva skal barnet hete?» I noen seremonier offentliggjør foreldrene barnets etternavn for aller første gang. Jeg nevner aldri barnets navn før spørsmålet er blitt stilt og svaret er blitt høytidelig uttalt.

Tittin Foss-Haneborg ledet navneseremonien for lille Maja Rosa 13. oktober på Kjeller gård ved Lillestrøm.

Tekst om barnet og familien

Under seremonien fremføres en tekst, som vanligvis er forfattet av ritualleder og foreldre i felleskap. Siden teksten omhandler akkurat dette barnet og denne familien, er det naturlig å nevne det som er særegent for dem. Det kan være at familien er flerkulturell, at barnet har foreldre av samme kjønn, er odelsgutt- eller jente, det første barnebarnet i familien osv. Slike opplysninger sier noe, eller mye, om rammene som barnet skal vokse opp under. Teksten omfatter også gode ønsker for barnet; ønsker om at barnets talenter og utvikling skal bli støttet opp under. I tillegg vil rituallederen alltid si noe om holisme: filosofien rundt grunntanken om at alt henger sammen; at hver liten del inneholder det store og at det store er fullt tilstede i det lille.

Barnet skal være i sentrum

Når man involverer foreldrene i oppbygning av seremonien er det min erfaring at den blir mer personlig. Foreldrene, og de andre i familien som involverer seg, får dessuten et større eierskap til ritualet. Dette kan skje ved å bidra

til diktlesning, musikkinnslag, holde kortere taler eller overrekke blomster eller gaver.

I en del tilfeller strever foreldrene med å imøtekomme slektningers motstridende ønsker og forventninger. De ønsker å gjøre alle til lags. Seremonilederen må i slike situasjoner være lydhør overfor deres frustrasjoner, og hjelpe dem med å ta de nødvendige avgjørelsene. De blir minnet om at barnet skal være i sentrum, både i handling og i tekst. En dag vil barnet kunne lese teksten, og den skal helst være god å lese da også.

Rituallederen skal være generøs og samtidig fast og trygg i sin gjerning. Det er nødvendig å finne en retning, en god oppbygning og tydelige rammer i seremonien. Den skal være tilpasset antall tilstedeværende, barnets alder og skal avsluttes med verdighet og glede. Om deltakerne opplever seremonien som både myk og stram, åpen og rituell samt inkluderende har rituallederen skapt en unik og meningsfull opplevelse for alle til stede.

Sentrale holistiske temaer (1):

Erfaring av den åndelige dimensjon

Av Stephan Koll

Holisten starter i dette nummeret en serie som tar for seg sentrale påstander og oppfatninger i holismen. Det første temaet er en del av kjernen i det holistiske verdensbildet.

I forbundets plattform står det: «Det finnes en åndelig virkelighet som det er mulig for den menneskelige bevisstheten å erfare og også utvide sin forståelse av». Hvordan kommer den åndelige virkeligheten til uttrykk i livene våre? Hvor mange av oss har opplevelser av og erfaringer med denne virkeligheten?

Det står i formålsparagrafen vår at Holistisk Forbund skiller mellom åndelighet og religion, men jeg er overbevist om at opplevelsene som omtales i denne artikkelen er fellesmenneskelige. Sannsynligvis er det derfor klokt å ikke henge seg opp i om opplevelsene blir kalt åndelige eller religiøse. De har den samme kjernen enten de erfares av en ateist, en holist eller en person som bekjenner seg til en av religionene.

Et nærvær eller en kraft

Teologen og presten Helge Hognestad besøkte høsten 1986 det som da ble kalt The Alister Hardy Research Centre i Oxford. Senteret hadde en samling på cirka 5000 brev fra folk som forteller om opplevelser av noe guddommelig, av «et nærvær eller en kraft», av noe som går ut over den daglige bevisstheten. Senere ba han gjennom blant annet Aftenposten om å få tilsendt lignende erfaringer fra nordmenn og mottok over hundre svar. Disse samlet han i boka *MORGENDEMNING – en ny spiritualitet?* I de følgende fem avsnittene gjengis sitater fra brev og hans egne kommentarer fra boka:

Enhet med omgivelsene

En del mennesker kan fortelle at de plutselig har følt en absolutt enhet med omgivelsene. Jeg-ets grenser overskrides, og man føler at man blir ett med helheten eller ett med kosmos. En

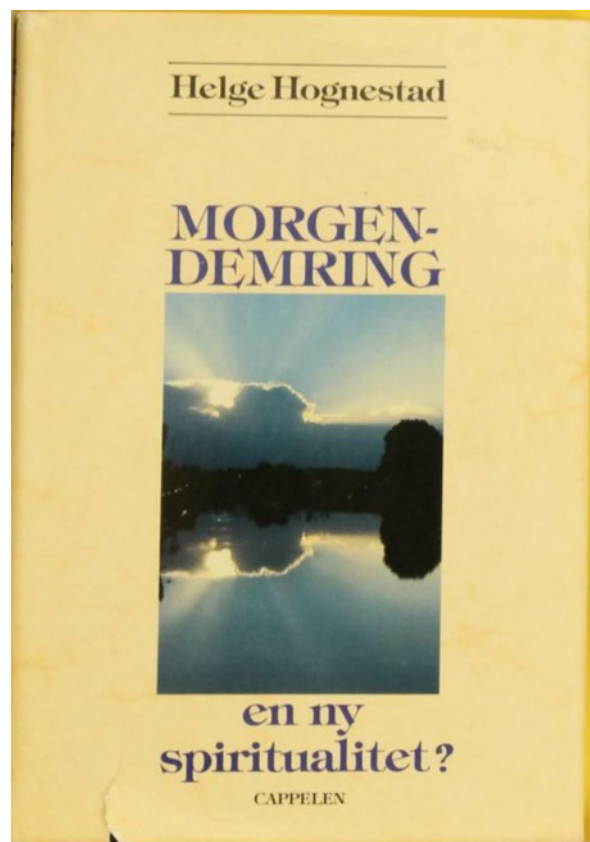
brevskriver beretter om et «forheng eller en vegg» som plutselig ble tatt bort, og vedkommende visste at «det guddommelige, det åndelige var virkelig til stede», og opplevelsen ble avgjørende for resten av livet:

«Jeg har aldri et øyeblikk tvilt etter dette. For meg er det åndelige, det utenfor og i meg, en virkelighet som er like fast som den jordgrunn jeg står på.»

Ut av kroppen

En kvinne hadde en slik opplevelse en gang hun hadde høy feber og var svært syk:

«Utpå natten følte jeg meg svært tørst, og gikk på kjøkkenet for å hente melk. Plutselig følte jeg at jeg ville besvime,

I Hognestads bok forteller nordmenn om opplevelser av noe guddommelig, av et nærvær eller en kraft, av noe som går utover den daglige bevisstheten.

Mennesker som har vært på dødens terskel forteller ofte om en tunnel de ble ført igjennom, og at de så et kraftig lys i enden av den. Illustrasjonsfoto: iStockphoto.

som jeg også gjorde. Jeg var ikke lenge borte, og da skjedde det store for meg. Jeg ble tatt ut av meg selv og løftet opp. Derfra så jeg meg selv ligge på gulvet ...»

Ut av kroppen-erfaringer skjer vanligst i forbindelse med nær døden-opplevelser, eller som følge av systematisk arbeid med bevissthetsøvelser, men ovennevnte beretning viser at den også kan skje i sammenheng med alvorlig sykdom.

Vage impulser fra bevissthetsfeltet

Mange mennesker får i sitt daglige liv impulser fra denne siden i seg. De kommer i form av intuitive tanker, innskytelser, innfall, fornemmelser og sammentreff av hendelser. Imidlertid melder impulsene seg for jeg-et med en stor grad av varhet, og ofte er det slik at de nesten ikke merkes. Det er lett å tenke at det man følte eller ante bare var en «innbilning». Man spør seg for eksempel om det *sammentreff* av hendelser som ble så betydningsfullt, kanskje bare var en «tilfeldighet». Var det denne kraften som meldte seg i det *innfallet* som kom

og som førte til noe skapende og nytt i livet – eller var det bare ens egen fantasi? Var det denne kraften som fikk i stand det *menneskemøtet* som vekket noe viktig i en, eller var det bare noe som skjedde av helt «naturlige» grunner.

Lysopplevelser

En kvinne var midt oppi en skilsmisse som hadde kommet som «et sjokk» på henne, og psykisk var hun «helt på bønn». Men hun hadde på en måte greid å stå i det smertefulle, og opplevde en dag noe som ble et «vendepunkt» i livet: «Da jeg kjørte inn til jobben den dagen, var det plutselig et lys som slo ned i meg. Det var som et lynnedslag – jeg kunne se det – det traff meg – slo ned i meg og jeg ble fylt av en følelse av kjærlighet – ren kjærlighet som er ubeskrivelig – og gråt hele veien til jobben.»

Også andre med en vanskelig livssituasjon som utgangspunkt forteller om lignende opplevelser. De ser lys eller lysglimt eller en lysende skikkelse, uten at de vet hvor lyset kommer fra. Det er ikke fysisk synlig, men synlig for det indre øye.

Nær døden-erfaringer

Mennesker som har vært på dødens terskel forteller ofte om opplevelser av lys, som har forandret deres liv. De har vært i en situasjon hvor jeg-et eller den daglige bevissthet ble sjaltet ut som styrende instans. Det fortelles gjerne om en tunnel eller lignende som de blir ført igjennom, og at de ser lys i enden av den, ofte i form av en skikkelse. Når en er opplært i den kristne kultur, identifiseres denne skikkelse gjerne med Jesus.

I Hognestads bok omtales opplevelser av å møte noe større enn seg selv, noe guddommelig. Men trolig kan den åndelige virkeligheten erfares på andre måter også. For eksempel som en uventet og naturvitenskaplig uforklarlig kontakt mellom to mennesker. Eller at en person kan gi opplysninger eller påvirke andres helbred eller omgivelser på en måte vi ikke skulle tro var mulig, eller ikke kunne forestille oss. Å motta informasjon som man ikke kunne ha fått via de fem normale sansene kan kalles utenomsanselig persepsjon. Slik persepsjon er et hovedtema for parapsykologien.

Healing

Det som i en del tilfeller skjer mellom healer og pasient kan defineres som en form for åndelig opplevelse. Mange pasienter kan fortelle at det skjedde noe uforklarlig med sykdommen eller plagen de kom med, enten den kunne kalles fysisk eller psykisk, etter å ha møtt healeren. Dette gjelder naturlig nok særlig i møte med kjente healere som Marcello Haugen og Joralf Gjerstad. I Øistein Parmanns bok *Marcello Haugen* og i Ingar Sletten Kolloens *Snåsamannen – kraften som helbreder* gjengir forfatterne flere eksempler på uventede og oppsiktsvekkende helbredelser og forbedringer i helsetilstanden. Endringene medførte i noen tilfeller også undring og overraskelse hos pasientenes leger, som hadde gitt opp troen på at pasientene kunne bli bedre.

Telepati

Typisk er *telepati* noe som skjer mellom to mennesker som står hverandre nær, mens som er langt fra hverandre i fysisk forstand. Hvis

den ene personen er utsatt for noe alvorlig, for eksempel skader høyre ben i en trafikkulykke, merker den andre dette ved samtidig å kjenne en smerte i *sitt* høyreben. Slik telepati (gresk *tele*=fjernt og *patos*=følelse, lidelse) er mer vanlig hos eneggede tvillinger enn i resten av befolkningen, trolig fordi de har likt arvestoff. Men telepati forekommer også mellom andre mennesker som har en nær følelsesmessig forbindelse, og informasjonen som overføres trenger ikke å bare dreie seg om smerte eller død, men også om tanker og idéer. Vi bruker jo gjerne begrepet *tankeoverføring* som norsk synonym. I dagligtalen brukes ofte tankeoverføring om hendelser der en person tenker på en annen person, og i samme øyeblikk ringer sistnevnte.

«Se på lang avstand»

Klarsyn, det å kunne «se» noe på lang avstand, for eksempel en person som har gått seg vill i skogen eller en gjenstand som er forsvunnet, er et annen type utenomsanselig persepsjon. For noen tiår siden ble synske Anna Elisabeth Westerlund flere ganger spurt om å bruke sitt

Mystikeren, naturlegen og vismannen Marcello Haugen (1878–1967) var landskjent for sitt klarsyn og sine helbredende evner.

klarsyn. Det gav gode resultater i enkelte tilfeller, men ikke hver gang.

I militær sammenheng er det svært nyttig å kunne få et overblikk over hvor fienden har anlagt bygninger og stasjonert militært personell. Derved kan man finne ut noe om hvor den fiendtlige makten har lagret våpen, stasjonert fly, om den har atomreaktorer og hvor mye militært personell den har. *Project Stargate* var navnet på et amerikansk etterretnings- og forskningsprogram om Remote Viewing, altså klarsyn. Det viste at en liten gruppe individer, valgt ut fra tusenvis av tjenstepersoner i den amerikanske hæren, kunne «se» steder langt unna.

Forutanelser og tilbakesansning

Sanndrømthet er en type *forutanelser*. Det betyr at vi for eksempel drømmer om å se igjen en venn fra barndommen, og så skjer gjenforeningen dagen etterpå. At personer som kaller seg synske klarer å si noe presist om hva som har skjedd for mange år siden, for eksempel drap eller tortur, i en kjeller de blir ført ned i med bind for øynene, er oppsiktsvekkende.

Denne evnen, som kan kalles tilbakesansning, fikk seerne oppleve i TV-serien *Jakten på den sjette sans*, som ble sendt for et tiår siden.

Kontakt med avdødes sjeler

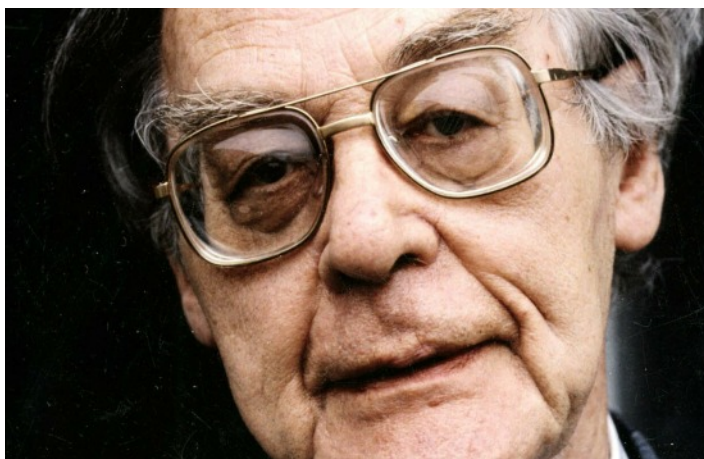
Synske kan, ifølge TV-serien *Andenes makt* på TV Norge, få slutt på menneskers ubehagelig opplevelser i boliger eller andre lokaler. De synske utfører *husrens*, som medfører at uønskede eller plagsomme fenomener som banking, flytting av gjenstander og merkelige lyder opphører. Også «vanlige» mennesker kan få en fornemmelse av eller oppleve en kontakt med avdøde personer de hadde et nært forhold til, men kontakten er gjerne mer positiv.

Redaksjonen ønsker respons på innholdet!

Ovenstående tekst utgir seg på ingen måte utgir seg for å være en fasit på spørsmålet om hva den åndelige virkeligheten omfatter. Holisten tar derfor gjerne imot synspunkter, kritikk, utfyllende eksempler og generelle kommentarer til temaet. Se kontaktinfo på side 2.

Nord

Se oftere mot nord.
Gå mot vinden, du får
rødere kinn.
Finn den ulendte stien.
Hold den.
Den er kortest.
Nord er best.
Vinterens flammehimmel,
sommernattens solmirakel.
Gå mot vinden.
Klyv berg.
Se mot nord.
Oftere.
Det er langt dette landet.
Det meste er nord.

Rolf Jacobsen er en av Norges mest kjente diktere, men han virket også som journalist

Rolf Jacobsen (1907-1994) debuterte med *Jord jern* i 1933, av mange regnet for å være den første modernistiske diktsamlingen her til lands. Han brakte jernbanen, kraftledninger, telefonkabler og kloakker inn i poesien, og skrev dessuten om fremmedfølelse og ensomhet – velkjente modernistiske temaer. *Nord* er fra hans siste samling, *Nattåpent*, som utkom i 1985. Diktet er kort og fyndig, men innholdsrikt og med mange tolkningsmuligheter.

Positivt

nyhetsstoff

Nyhetene har ofte fokus på dystre hendelser. Jeg ønsker heller prioritere fram glade og inspirerende saker - det positive nyhetsstoffet. For det er mye bra som skjer i verden.

Redigert av Tone Knudsen

Frankrikes president Emmanuel Macron i samtale med Mamoudou Gassama, eller «Edderkopp-mannen» som han gjerne blir kalt i Frankrike etter redningsaksjonen.

«Edderkopp-mannen» reddet gutt

I Frankrike hadde en fire år gammel gutt kommet seg ut på gjerdet til en veranda som lå i fjerde etasje. Mange ble vitner til dramatikken og strømmet til for å hjelpe, men ingen klarte å komme seg opp til gutten. En 22 år gammel afrikansk migrant var ute og gikk da han la merke til alt oppstyret. Idet han fikk øye på fire-åringen dinglende fra verandasprinklene, handlet han helt på impuls. Han svingte seg opp veranda for veranda helt til han fikk tak i gutten, og løftet ham over gjerdet i sikkerhet. Alt skjedde på under ett minutt. Hans evne til å bevege seg raskt oppover i bygget gavassosiasjoner til helten i *Spiderman*-

filmene, og han fikk derfor tilnavnet «edderkoppmannen».

For innsatsen ble migranten belønnet med oppholdstillatelse av den franske presidenten, Emmanuel Macron.

Laksen bør få nytt fiskefôr

Hvert år importerer Norge 300 000 til 400 000 tonn soyaproteinkonsentrat som norsk oppdrettslaks spiser. 87 % av denne soyaen kommer fra Brasil. Det medfører nedhogging av dyrebare regnskog.

Det er fullt mulig å bytte ut soya med en bærekraftig kilde, har flere forskere kommet fram til. Treflis, alger, slakteavfall og insekter

er plukket ut som nye ingredienser i fiskeforet. Ved at soyaen fjernes kan mange nye arbeidsplasser skapes i Norge, og regnskogen bli vernet.

Ønskes velkommen

For første gang i norgeshistorien blir en kvinne elitedirektør i NFF (Norges fotballforbund). Den nye direktøren er 37 år og heter Lise Klaveness.

Hun har mange meritter på CV-en som det er grunn til å være stolt av. Blant annet bidro hun til seire i både EM og VM for det Norske fotballandslaget den gang hun selv var aktiv spiller. Lise Klaveness er også blitt kåret til årets spiller i Toppserien, og har jobbet som fotballekspert for NRK i mange år. Direktørstillingen tiltrådte hun 15. september 2018.

Lise Klaveness er Norges første kvinnelige elite-direktør i Norges Fotballforbund.

Butikkjeden Kiwi med miljørettede tiltak

Plast utgjør en stor del av den forurensingen vi ønsker å bli kvitt. Kiwi går foran og viser vei for andre butikkjeder mot det grønne skiftet. De fjerner «plastvindue» i brødposene rundt små brød, og med det vil 19 tonn i året plast bli spart.

Plasten rundt grønnsaker og frukt blir også fjernet og erstattet med papp. Dette vil spare miljøet for 400 tonn plastemballasje årlig. Kiwi har dessuten som mål å redusere butikkenes matsvinn med 50 % innen 2025. All mat som må kastes skal enten bli dyrefor eller gå til biogassproduksjon.

Små brød hos Kiwi har ikke lenger "vinduer" av plast i brødposene.

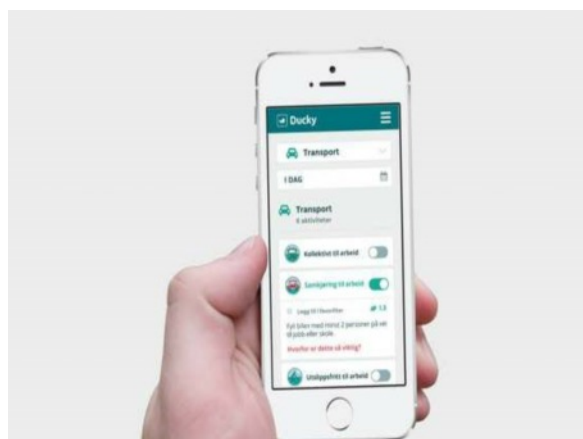
App motiverer til miljøbevisste valg

Ti norske grundere er opphavet til appen, som de har gitt det lettkjennelige navnet Ducky.

Appen retter seg spesielt mot bransjer med mange ansatte som ønsker ta et større miljøansvar i sin bedrift. Ducky viser ditt økologiske fotavtrykk når du har gjort en handling, og forteller deg hva du kan gjøre annerledes neste gang. Deretter forteller appen deg hvor mange sparte flyreiser, energi og trær dine nye valg har gitt samfunnet.

Av store bedrifter som allerede har testet ut appen eller vil ta den i bruk, finner vi IKEA Norway, Trøndelag fylkeskommune og Ruter.

Ducky er også en av kandidatene til *SPIR-prisen*. Denne prisen deles ut årlig til den eller de som har bidratt mest til overgangen fra en fossil til en bærekraftig næringsutvikling.

Appen Ducky minner litt om en gammeldags, enkel mobiltelefon.

Nordmenns åndelige lengsel er økende

Pål Ketil Botvar (55) er utdannet sosionom og har studert statsvitenskap, men først og fremst har han drevet med religionsforskning ved stiftelsen KIFO. I 2011 gjennomførte han en spørreundersøkelse som viste at det typiske HoF-medlemmet er en kvinne mellom 40 og 60 år med høy utdanning. Hun foretrekker nok begrepet nyåndelighet framfor nyreligiøsitet. Selv har forskeren gitt opp å bruke begrepet nyåndelighet i faglig sammenheng.

Av Stephan Koll

Botvar har blant annet drevet med empiriske studier av moral, religion og politiske holdninger, alternativ religiøsitet og religionssosiologi. Han mener at interessen for religion er et resultat av oppveksten hans.

– *Hva slags barne- og ungdomstid hadde du?*

– Jeg hadde en lavkirkelig, kristen oppvekst, og gikk nok litt for ofte på bedehuset da jeg var ung. Det ble for strengt, selv om det var mange positive opplevelser også. Mine foreldre hadde litt forskjellig tilnærming til kristendommen. Jeg vet ikke hvor mye oppveksten virket inn på mine tidligste yrkesvalg, men jeg startet i hvert fall med å utdanne meg til sosionom i Oslo ved det som da het Diakonhjemmets Høyskole. Etterpå tok jeg hovedfag i statsvitenskap, men siden har jeg drevet med religionsforskning. Det at jeg har en viss kjennskap til kirke og religion har vært en fordel i jobbsammenheng.

Flerreligiøsitet og mangfold

Stiftelsen KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, finansieres av Den norske kirke, nærmere bestemt Kirkerådet, og gjennom oppdrag den påtar seg for andre.

– *Hva er hensikten med den forskningen KIFO beskjeftiger seg med?*

– Kirkerådet og de kirkelige utdanningsinstitusjonene opprettet KIFO i 1993 fordi de mente at det ble gjort for lite forskning på nettopp kirke-, religions- og livssynsfeltet. Og disse feltene har vi jobbet med på bred basis siden. Oppdragene får vi fra Kirkerådet og andre kirkelige instanser, Forskningsrådet og private organisasjoner. Vi har undersøkt mange ulike typer temaer, fra muslimer, interne kirkelige saker, nyreligiøsitet, verdiendringer

generelt i befolkningen til skillet mellom stat og kirke. I de senere årene har samfunnet blitt mer og mer flerreligiøst og mangfoldig, noe som skaper spennende prosesser for oss forskere. Religion er hyppigere et tema i den offentlige debatt enn før, ikke minst i politikken.

Over 70 prosent kvinner

I Holisten 1/2012 presenterte Pål Ketil Botvar resultatene av en elektronisk spørreundersøkelse han ved hjelp av vår daværende organisasjonssekretær hadde utført blant medlemmene i Holistisk Forbund.

– *Kan du gjengi de viktigste og mest interessante funnene fra denne undersøkelsen?*

– Noe av det mest typiske for forbundets medlemmer er kvinneandelen på over 70 prosent, at de fleste har relativt høy utdanning og at hovedgruppen er mellom 40 og 60 år. Samtidig som jeg i 2011 kartla karakteristiske trekk ved medlemmene, gjennomførte jeg også en undersøkelse blant abonnentene av magasinet *Visjon* pluss noen grupper som mottok nyhetsbrev fra bladet. Da jeg sammenlignet de to gruppene, viste det seg at forskjellene ikke var særlig store. Folk fra HoF-

KIFO – Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning – driver forskning og utredning om kirke, religion og livssyn i samfunnet, med hovedvekt på empirisk forskning. Forskerstaben har kompetanse i blant annet religionsvitenskap, sosiologi, sosialantropologi og statsvitenskap. Denne flerfagligheten preger også KIFOs forskning.

gruppen og Visjons-gruppen går litt om hverandre.

– *Holistisk Forbund ble startet av folk fra alternativbevegelsen, men favner mye videre og ønsker ikke å framstå som knyttet til det alternative miljøet. Hvordan har dette miljøet utviklet seg?*

– Jeg laget en undersøkelse rundt årtusenskiftet, altså ti år før jeg kartla Visjons-gruppen, blant lesere av *Alternativt nettverk*, som Visjons forløper het. Det synes å ha skjedd en konsolidering i den tiårsperioden. Det dreier seg nok om mange av de samme menneskene, men de er blitt eldre og mer bevisste. Ikke så overraskende er de mer bevisst på at de er med i alternativbevegelsen og hva denne står for. For eksempel var færre i Visjons-gruppen medlem av Den norske kirke, og flere brukte sine egne ritualer eller ritualer annetsteds fra, for eksempel Holistisk Forbunds. Så gruppen hadde en sterkere identitet som tilhørende noe annet enn kirken.

Typer av individualisme

Ifølge Pål Ketil Botvar er Holistisk Forbunds medlemmer opptatt av terapi og behandling, den åndelige dimensjonen ved disse to, selvutvikling og lignende.

– Mange tilbyr terapi og enda flere benytter terapi, og det er glidende overganger mellom å gi og å motta. Mange tilbyr og tar imot behandling på samme tid. Det handler om å ha en spesiell evne, samtidig som det er vanskelig å behandle seg selv. Det dreier seg ikke nødvendigvis om sykdom, men like gjerne om selvutvikling.

– En annen interessant dimensjon hos medlemmene av Holistisk Forbund, og blant nyreligiøse mennesker generelt, er graden av individualisme. Da snakker jeg om et langt mer nyansert begrep enn det folkelige, som brukes om personer som bare er opptatt av seg og sitt. Når jeg diskuterer ulike former for nyreligiøsitet, handler det mye om *hva slags* individualisme det er snakk om.

Pål Ketil Botvar brukte mye tid på bedehuset i sin oppvekst. Han mener at religionsinteressen han utøver som forsker er et resultat av opplevelsene i barne- og ungdomsårene.

Individualismen kan framstå som en opptatthet av egen person og eget liv, men den kan også inkludere holdningen at *alle* mennesker skal få utnytte sine evner og muligheter. Forskjellen mellom de to formene for individualisme kan vi for eksempel se når det er valg. De som mener at de står sterkest alene stemmer ofte på Fremskrittspartiet, mens de som representerer en kollektiv form for individualisme ofte stemmer på SV.

Den nyåndelige bølgen

Holistisk Forbund skiller mellom åndelighet og religion, så mange holister foretrekker nok begrepet nyåndelighet i stedet for nyreligiøsitet.

– *Er nyåndelighet et begrep dere forskere bruker?*

– Jeg har prøvd å bruke nyåndelighet i spørreundersøkelser og intervjuer fordi jeg vet

Stadig flere nordmenn begir seg ut på vandring langs gamle pilegrimsleder. Her fra Lier utenfor Drammen.

at en del mennesker ikke ønsker å bli forbundet med noe religiøst, men fordi andre forskere bare snakker om nyreligiøsitet har jeg gitt opp. Nyreligiøsitet har vunnet fram, og det må jeg bare avfinne meg med.

– Finnes det noe anslag for hvor mange nordmenn som er nyreligiøse, og har det vært noen endring i det norske religiøse landskapet de 20 siste årene?

– Det er jo krevende å definere nyreligiøsitet, men med en litt vid definisjon har man kommet fram til rundt 15 prosent av befolkningen. Troen på reinkarnasjon har vært regnet som en indikator på nyreligiøs holdning, for tror du på dette, er du sannsynligvis også åpen for annet alternativt og åndelig tankegods. Jeg har inntrykk av at dette prosenttallet ikke har endret seg i vesentlig grad i dette årtusenet. Men jeg tror vi må kunne si at den nyåndelige bølgen som kom på 1990-tallet har påvirket andre samfunnsinstitusjoner, ikke minst Den norske kirke. Kirken vil jo gjerne komme dette åndelige behovet i møte. Den ønsker å ta det mer på alvor og få folk til å søke kirken for å bli møtt på disse lengslene. Denne nye holdningen

merkes også i utforming av gudstjenestene. Kirkegjengerne er i større grad enn tidligere med på å utføre ulike religiøse og symbolske handlinger, som lystenning og vandring i prosesjoner.

Pilegrimsvandringer

Øyvind Solum, som startet Alternativt Nettverk og var redaktør for magasinet *Visjon* i en årrekke, var den fremste talspersonen for den alternative spiritualiteten. Både gjennom 1990-årene og utover på 2000-tallet holdt han en rekke foredrag og deltok i debatter. Blant annet holdt han et foredrag på Menighetsfakultetet om holistisk og alternativ åndelighet for en forsamling av hovedsakelig prester og teologiske professorer. Det var nettopp i denne perioden, i 1999, at Den norske kirke utarbeidet betenkningen *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid*.

– Kirken la tidligere vekt på *ordet*, altså en intellektuell tilnærming til troen, men har skjønt at dette ikke er nok for dagens mennesker, sier Botvar

– Den store interessen for pilegrimsvandringer i vår tid er et tydelig uttrykk for nyreligiøsitetens innflytelse på vårt samfunn.

Folk liker at vandringene både har et fysisk og åndelig aspekt, at de får en helhetsopplevelse med tid til å reflektere over egne liv. Pilegrimsvandring er en sammensmelting av nyreligiøsitet og katolske tradisjoner, og imøtekommer et behov i det stadig mer sekulære Norge, understreker forskeren.

– I Den norske kirke registrerte de at det var en interesse for åndelige spørsmål som de ikke klarte å følge opp. Kirken legger nok i dag mer vekt på menneskers åndelige erfaringer enn før, og snakker disse opp i stedet for å avvise dem. Den er mer åpen for det folk kommer med, i stedet for å fortelle dem hva de bør gjøre og tro.

Paranormale opplevelser

Vi Holister tror at det finnes en åndelig virkelighet som den menneskelige bevissthet kan erfare. I slike åndelige/religiøse erfaringer opplever personen et nærvær eller en kraft, og opplevelsen er skjellsettende og ofte livsforandrende. Nær-døden opplevelser er ett eksempel på fenomenet. Helge Hognestad har skrevet om slike opplevelser, som nordmenn har sendt inn til ham, i boka *MORGENDEMNING – en ny spiritualitet?*

– Kjenner du til andre norske undersøkelser om dette temaet?

– Den eneste norske undersøkelsen jeg kommer på er utført av teologiprofessoren Jan Olav Henriksen og etnologen Kathrin Pabst. I det prosjektet lot personer med kirkelig tilknytning seg intervjuet anonymt. En del av informantene var prester og andre representanter for ulike kristne samfunn, og det interessante var at disse egentlig ikke ønsket å stå fram med sine uvanlige opplevelser. De var vel ikke særlig redd for å miste jobben, men mer for å bli uglesett. De kviet seg nok også for å bringe inn samfunnsdebatten erfaringer som ikke passer med det offisielle bildet av hva kristen troomfatter. Bokas tittel er *Uventet og ubedt. Paranormale erfaringer i møte med kristen tro.*

I boken deler kristne mennesker erfaringer med å ha varme hender, kontakt med døde eller visjoner om engler. Slik temaer er tabu å omtale, spesielt i akademiske kretser. Likefullt er det nettopp det boken gjør.

Endringer i støtteordningen

Kulturdepartementet holder for tiden på med å utarbeide en ny lov om Den norske kirke og de andre tros- og livssynssamfunnene. Endringer kan skje, men foreløpig får over 700 små og store samfunn en årlig pengestøtte fra stat og kommune.

– Er ordningen med offentlig økonomisk støtte til alle disse unik i verdenssammenheng?

– Det er nok bare Sverige og Danmark som har en ordning tilsvarende som den norske, med direkte offentlig støtte pr. medlem. I en del andre land gis støtte mer i form av skattelette, og kun til religiøse organisasjoner.

Jeg synes det er positivt at den norske staten støtter tros- og livssynsorganisasjonene. De er jo en del av det sivile samfunnet, og bidrar til det viktige frivillighetsarbeidet i Norge. Men det er jo ikke lett å si hvordan tildelingssystemet kommer til å se ut om et par års tid. Et dilemma for lovmakerne er at den Den norske kirke stadig minker i medlemstall, mens de andre organisasjonene øker. Selv om medlemstallet går ned, trenger kirken minst like mye penger som før for å opprettholde tilbudet over hele landet. Og det oppjusterte beløpet pr. kirkemedlem er normen for hvor mye medlemmer av de *andre* tros- og livssynssamfunnene skal ha. Når disse øker i medlemstall vil dermed de samlede utgiftene hele tiden øke, mer enn generell prisstigning. Så politikerne føler at de ikke har kontroll med det nåværende systemet.

– *Blir Den norske kirke økonomisk begunstiget sammenlignet med de øvrige organisasjonene?*

– Ja, den har jo alle kirkebygningene å ta vare på, den har ansvar for visse samfunnsroller og det er annet den også får ekstra bevilgninger til. Så det diskuteres mye hva som er rettferdig. Noen politiske partier synes at kirken får for mye, mens enkelte andre partier synes at Den norske kirke *bør* motta mer enn de andre organisasjonene på grunn av tradisjon, kulturarv og fordi den gjør så mye som kommer

felleskapet til gode. På den annen side har noen Frp-politikere kommet med forslag om å fjerne hele støtteordningen.

Uthuling av religionsfriheten?

Departementet har foreslått at tros- og livssynssamfunnene må ha minst 500 medlemmer for å få økonomisk støtte. Det har også truet med økonomiske sanksjoner overfor organisasjoner som ikke oppfyller visse politiske krav.

– *Hva mener du om disse forslagene?*

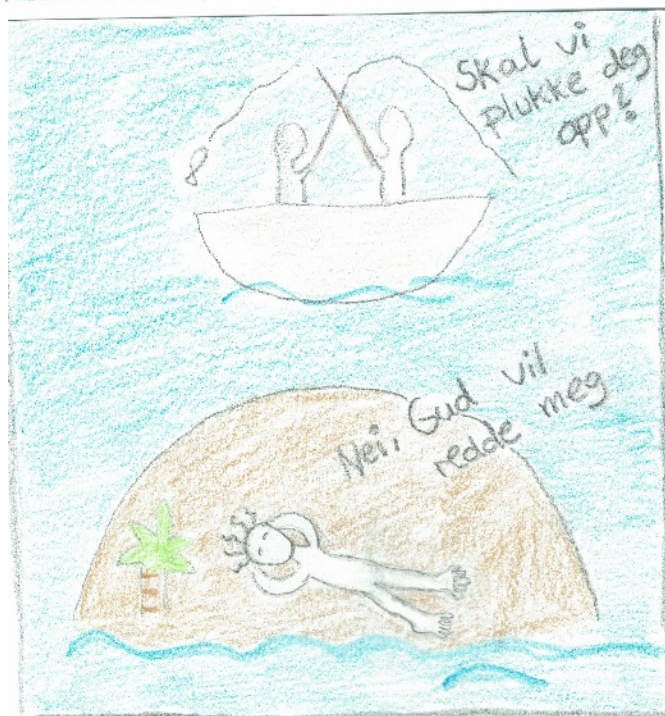
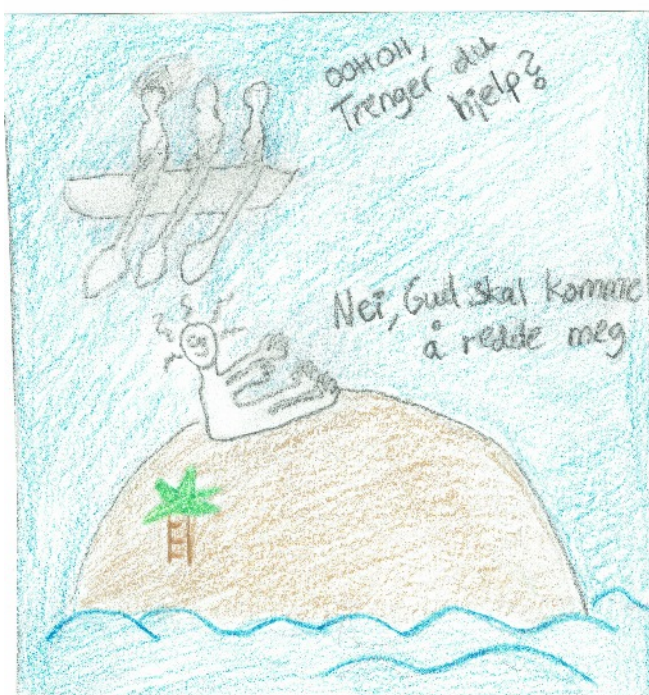
– De er nok uttrykk for et ønske om å bli kvitt useriøse aktører og at små samfunn skal slå seg sammen slik at staten får bedre kontroll. Forslagene innebærer at samfunnene må ha en talsperson og et sekretariat. De får ikke lov til å organisere seg og forkynne akkurat som de vil hvis dette strider mot gjengse politiske oppfatninger om for eksempel likestilling og barns rettigheter. Og dette er baksiden av de nye ideene om støtteordningen: Når staten bevilger penger har den rett til å bestemme noe og rett til innsyn i organisasjonenes indre liv. Men når staten truer med å trekke pengene tilbake hvis organisasjonen ikke gjør sånn og slik, står religionsfriheten i fare for å bli uthult. Jeg synes det blir spennende å høre hva stortingsflertallet bestemmer seg for til slutt.

Den norske kirke mottar mer offentlig støtte pr. medlem enn noen av de andre tros- og livssynsorganisasjonene. Noe av grunnen er ansvaret for de mange kirkebygningene spredt over hele landet, som jo er del av vår felles kulturarv.

Denne historien forteller at livet hjelper oss og gir oss valgmuligheter når vi har det vanskelig.
Det gjelder å se mulighetene og gripe sjansen når den byr seg.
Hjelpen kan imidlertid være kamuflert ved å vise seg på en annen måte enn det vi hadde forestilt oss.

Tekst og tegninger: Tone Knudsen

Interreligiøst klimanettverk på besøk i Hurdal økolandsby

Interreligiøst klimanettverk er en løst sammensatt gruppe som består av representanter for tros- og livssyn som ønsker å sette klima på dagsorden.

Tekst og foto: Patrik Swanstrøm

Undertegnede har de tre siste årene har vært forbundets representant. Gruppen møtes to ganger i året, og arbeider mellom møtene med felles markeringer om klimaspørsmål.

24. september var det Holistisk Forbunds tur til å være vertskap, og siden jeg bor i Hurdal økolandsby valgte vi å legge møtet hit. Den er Norges største med cirka 100 voksne og 40 barn. Landsbyen er blitt bygget opp de siste fem årene, og består av flotte økologiske hus med solceller på taket.

Økologisk andelslandbruk

Landsbyen har mange tiltak som har sprunget ut fra beboerinitiativ. En av beboerne, Ingvild Forbord, fortalte om andelslandbruket på gården. Over 100 andelshavere kan hente ferske økologiske grønnsaker gjennom hele sommeren. Man får høstemelding på e-post om

hva man kan plukke på åkeren. Den inneholder en utrolig variasjon av grønnsaker. Klima-gruppen fikk også hilse på gartneren Piet Vijverberg fra Nederland, som dyrker frem alle de økologiske godsakene.

Mainstream landsbyvariant

Etter omvisningen gikk gruppen til Fremtidssmia næringssenter. Det er en grendeskole som er blitt ombygget til å huse kafeen *Kjøkkenhagen*, et bakeri og andre nyoppstartede initiativer. På møterommet fikk vi besøk av Simen Torp, som er en av grunnleggerne av økolandsbyen. Han fortalte at de i Hurdal har lagt seg på en mainstream landsbyvariant. Det betyr at beboere ikke trenger være alternative eller sverge til en spesiell måte å leve livet sitt på.

Her odles det mange forskjellige typer av kål.

Ingvild Forbord fortalte om andelslandbruket.

Deltakerne satte pris på varm og velsmakende bacalaosuppe med brødsiver av økologisk brød etter omvisningen.

Men beboerne har utviklet et godt fellesskap som preger økoloandsbyen. Griet Julianus, også hun landsbybeboer, serverte tilslutt deilig bacalaosuppe med økologisk brød fra bakeriet.

Selve møtet i klimanettverket ble åpnet av lederen, Einar Tjelle fra Den norske kirke. Tilstede var dessuten representanter fra muslimsk dialog-nettverk, kirkens nødhjelp, katolikkene, buddhistene og sikhene. Hver og en fikk anledning til å fortelle om hvilke klimautfordringer som opptar dem.

Miljødag og Fair Share-rapporten

Sikhene hadde hatt miljødag i gurdwaraen (Gudshuset). De arbeider med konkrete tiltak, men opplever noen vanskeligheter med blant annet sortering. For øvrig har de god kontakt med det internasjonale miljø- og klimanettverket *Eco Sikh* som har base i USA.

Mirjam Stålsett Follesø fra Kirkens Nødhjelp fortalte om *Fair Share-rapporten*, som blant annet de har vært med å gi ut. Den har regnet ut hva Norge bør bidra med av utslippskutt i vårt land og hvor store bidrag Norge bør gi til klima-finansiering utenlands.

Klimatoppmøte i San Francisco

Ingrid Rosendorf Joys, som er katolikk, fortalte fra toppmøtet *Global Climate Action*

Summit i San Fransisco, hvor hun og Einar Tjelle deltok som norske representanter. Mye skjer på sivilsamfunnssiden av «klimahandling».

Ibrahim Saidy fra Green Jihad fortalte om planer for et felles miljøarrangement for moskéene i Oslo. Treplanting, fornybar energi og søppelhåndtering er konkrete temaer.

Interreligiøst klimanetteverk diskuterer høstens planer.

Hovedstyret informerer

LANDSMØTET 2019

holdes lørdag 27. april sentralt i Oslo

Hovedstyret har valgt å fremskynde landsmøtet. Juni er en travel måned for mange, og vi håper at flere kan møte når vi tar landsmøtet i slutten av april i stedet. Sakspapirer og nærmere opplysninger om sted sendes ut i god tid før møtet

Kl. 17.00, rett etter landsmøtet, inviterer vi landsmøtedeltakerne og andre interesserte til åpent møte med foredrag av Jan A. Bugge. Han er siviløkonom, men har de senere år tatt tilleggsutdannelse i diverse alternative behandlingsformer. Bugge har i mange år jobbet som coach for alvorlig syke pasienter i England, og er opptatt av hvordan vi kan bruke både gammel og ny innsikt for å løse morgendagens helseutfordringer. Trengs et nytt syn på «virkeligheten»? Er det slik at vi er en del av en helhet større enn oss selv; at alt henger sammen med alt i et enormt puslespill? Tittel på foredraget er:

Gårdagens paranormale fenomener blir morgendagens vitenskap

Det blir anledning til spørsmål og kommentarer etter foredraget. Velkommen, både til landsmøtet og foredraget!

DITT BIDRAG ER KJÆRKOMMENT

Holsten er et viktig bindeledd mellom hovedstyret og dere medlemmene, og dessuten et kontaktpunkt dere imellom. For at bladet skal bli så vidtfavnende og spennende som mulig, er deres bidrag av uvurderlig betydning. Vi ønsker

tekster

kommentarer

tegninger

fotografier

hjelp til tekstbearbeiding

hjelp til korrekturlesning

ideer

humorstoff

Vi kan hjelpe dere med å tenke høyt omkring en tekstidé, eller kommentere innholdet i en tekst dere har skrevet. Dessuten kan vi fortelle dere hvilke typer tegning og fotografier vi trenger, men merk at vi også er åpne for forslag fra dere. Humorstoff er vitser, små historier og tegninger med artig poeng og lignende. Kontaktinfo finnes på side 2.

Hilsen Holstens redaksjon

HOLISTISK FORBUND

Postadresse: Postboks 8925, Youngstorget
0028 Oslo

Bli med på seminar!

Lørdag 9.februar kl. 11.00 til 16.00

Ny virksomhetsplan

Holistisk forbund skal utarbeide en virksomhetsplan, eller handlingsplan, for perioden 2019 – 2020.

Vi ønsker å få til mer aktivitet rundt om i landet og å bli mer synlig i samfunnsdebatten. Vil du være med å bidra til å utforme hva forbundet skal prioritere i tiden fremover? Da er du hjertelig velkommen til seminaret om ny virksomhetsplan.

Mer informasjon om program vil bli sent ut i starten av januar.

Søndag 10.februar kl. 11.00 til 15.00

Ønsker for egen gravferd

Holistisk forbund har utarbeidet et dokument som kan benyttes for å skrive ned ønsker for egen holistiske gravferd.

Vi inviterer medlemmer til seminar om hvordan forbundet skal bidra til at medlemmer kan forme en gravferd for seg selv i tråd med egne ønsker. Aktuelle spørsmål vi ønsker å få belyst i seminaret er:

Hvilket individuelt innhold i gravferden ønsker våre medlemmer?

- Kan det by på utfordringer dersom de pårørende har et annen livssyn enn det holistiske?
- Hvordan sikrer vi at vi som HoF-medlemmer får den gravferden vi ønsker, og at våre pårørende er godt nok informert om våre ønsker og respekterer disse?

Seminarene holdes sentralt i Oslo og er gratis. Vi dekker reiseutgifter, i henhold til vårt reglement, for dem som får høye kostnader ved å delta.

Påmelding til begge seminarene på: holistiskforbund@gmail.com
eller tlf: 469 02 401.